



Lounais-Suomi

Aluehallintovirasto
Työsuojelun vastuualue

Saate

4.5.2018

TURKU ÅBO

Turun kaupunki
PL 355
20101 TURKU

Saap. 09-05-2018
Anl.
Dno 4380 - 2018
01 04 01

Työsuojelutarkastuksen tarkastuskertomus

Ohessa tiedoksenne työsuojelutarkastuksen 2018/14500 tarkastuskertomus. Tarkastuskertomusta ja sen sisältöä koskevissa kysymyksissä voitte ottaa yhteyttä tarkastuksen tehneeseen tarkastajaan tai alueelliseen työsuojeluviranomaiseen. Mainitkaa yhteydenotoissa tarkastuksen numero ja päivämäärä.

Tarkastaja

Marja Tereska
puh. +358 295 018 188

Postiosoite
Käyntiosoite

PL 22, 20801 Turku
Itsenäisyydenaukio 2, 20800 Turku

Puhelin 0295 018 000

tyosuojelu.lounais@avi.fi
www.tyosuojelu.fi

Työsuojelun vastuualue toimii alueellisena työsuojeluviranomaisena.



4.5.2018

TURKU ÅBO

Saap. 09-09-2018
Anl. 4380-2018
Dno 01 04 01

Työsuojelutarkastus

Tarkastuspäivä ja -aika 1.3.2018 klo 10.00 - 12.00
Lisäselvitykset 6.4.2018
Työnantaja Turun kaupunki
Osoite PL 355, 20101 Turku
Valvontakohde Kotihoidon hallinto
Osoite Linnankatu 39, 20100 TURKU
Tarkastaja Marja Tereska
Osallistajat Työsuojelupäällikkö Caj Karlsson, Turun kaupunki
Työsuojeluvaltuutettu Minna Kottonen, Turun kaupunki
Työsuojeluvaltuutettu Maarit Kylänpää-Kurki, Turun kaupunki
Sosiaalihuollon ylitarkastaja Nina Siro-Södergård, LSAVI peruspalvelut, oikeusturva ja luvat -vastuualue
Palvelupäällikkö pohjoinen kotihoito Leena Rinne, Turun kaupunki
Avopalvelujen johtaja Anne Vuorinen
Palveluohjauksen päällikkö Eira Helin
Vs. palvelupäällikkö eteläinen kotihoito Anne Ojanto

1 Työnantajalle annettavat kehotukset**1.1 Työn vaarojen selvittäminen ja arviointi**

Työnantaja ei ole työturvallisuuslain edellyttämällä tavalla arvioinut työn vaaroja ja kuormitustekijöitä. Työsuojeluhenkilöt ovat tehneet vaarojen selvittämistä ja työterveyshuolto on työpaikkaselvityksissä sekä myös kohdennetuissa kuormitusselvityksissä tunnistanut terveysvaaraa ja haitallista kuormittumista aiheuttavia riskejä, mutta työnantaja ei ole tehnyt omaa kannanottoaan työstä aiheutuvaan terveysvaaraan eikä näin ollen myöskään suunnitelmaa riskien vähentämiseksi.

Työnantajan on työn ja toiminnan luonne huomioon ottaen riittävän järjestelmällisesti selvittävä työstä, työolosuhteista (ml. työntekijöiden käyttöön varatut työtilat) ja työajoista aiheutuvat haitta- ja vaaratekijät sekä, milloin niitä ei voida poistaa, arvioitava niiden merkitys työntekijöiden turvallisuudelle ja terveydelle.

Työnantajan on selvittämisessä ja arvioinnissa otettava huomioon erityisesti työn psykososiaaliset kuormitustekijät.

Työnantajan on huomioitava esimerkiksi seuraavia seikkoja: työpäivien pituus, työntekijän mahdollisuus itse säätää työpäivän pituutta, kokonaistyöaika, peräkkäisten työvuorojen toistuvuus, työvuorojen kiertosuunta, ylityöt ja niiden määrä, työn suorittamisajankohta, työaikojen ennakoitavuus, työhön sidonnaisuuden aiheuttama kokonaiskuormitus sekä työntekijöiden mahdollisuus riittävään palautumiseen työpäivän aikana ja niiden välillä.

Työnantajan pitää huomioida vaarojen arvioinnissa myös esimiestyö.

4.5.2018

Työnantajan on suunniteltava ja toteutettava vaarojen arvioinnin perusteella työolosuhteiden parantamiseksi tarvittavat toimenpiteet. Työnantajan on ryhdyttävä toimenpiteisiin kehotuksen noudattamiseksi. Asian on oltava kunnossa 31.8.2018.

Työturvallisuuslaki (738/2002) 8 §, 10 §

1.2 Työterveyshuollon työpaikkaselvitys

Työpaikkaselvitykset tehdään alueittain. Ensimmäisellä 1.11.2017 toimitetulla tarkastuksella työnantajan edustajat eivät riittävästi reagoineet kysymykseen, mitkä ovat työpaikkaselvityksissä esiin tulleet työn keskeiset vaara- ja kuormitustekijät ja mitkä toimintasuositukset työnantaja on saanut haitallisen kuormituksen ehkäisemiseksi. Työssä on paljon sairaspotilaita ja kaikilla kotihoidon alueilla työhön on havaittu liittyvän mm. samantyyppisiä fyysisiä ja psykososiaalisia kuormitustekijöitä sekä väkivallan uhkaa. Kotihoidon alueilla tehtyjen tarkastusten yhteydessä olen nähnyt huolellisesti tehtyjä työpaikkaselvityksiä, joihin on kirjattu myös toimintasuositukset työnantajalle.

Työnantajan on huolehdittava, että työterveyshuolto tekee kirjallisen työpaikkaselvityksen koko kotihoidosta. Selvityksessä on arvioitava työstä, työympäristöstä ja työyhteisöstä aiheutuvat terveysvaarat, haitat, kuormitus- ja voimavaratekijät ja näiden merkitys terveydelle ja työkyvylle. Selvityksessä pitää käsitellä myös esimiesten työn kuormitustekijät. Selvitys on tehtävä siten, että työterveyshuolto voi tehdä toimenpide-ehdotuksia työnantajalle. Selvityksen tulee sisältää myös terveystarkastusten tarvearvio. Tiedot on kirjattava selvityksestä tehtävään asiakirjaan. Työnantajan pitää huolehtia siitä, että työnantajan oma riskinarviointi ja suunnitelma korjaavista toimista on linjassa työpaikkaselvityksen havaintojen ja toimintasuositusten kanssa. Työnantajan on ryhdyttävä toimenpiteisiin kehotuksen noudattamiseksi. Asian on oltava kunnossa 31.8.2018.

*Työterveyshuoltolaki (1383/2001) 12 §
Valtioneuvoston asetus hyvän työterveyshuoltokäytännön periaatteista,
työterveyshuollon sisällöstä sekä ammattihenkilöiden ja asiantuntijoiden
koulutuksesta (708/2013) 4 §, 6 §*

1.3 Psykososiaalinen kuormitus

Palvelualueille tehdyillä työpaikkatarkastuksilla totesin, että kotihoidossa koetaan haitallista psykososiaalista kuormitusta. Syksyllä 2017 tehdyn Valmeri-kyselyn tulokset ja käytettävissäni olleet työterveyshuollon työpaikkaselvitykset tukevat tätä havaintoa. Lisäksi käsitykseni mukaan Linnan kotihoitoa koskevassa valvonta-asiassa LSAVIN peruspalvelut, oikeusturva ja luvat -vastuualueella on syntynyt näkemys, että työhön varattu työntekijäresurssi on edelleen niukka kaikista asiakkaiden hoitosuunnitelmien edellyttämistä työtehtävistä suoriutumiseen, vaikka tilanne on jo parantunut syksyn 2017 erityisen haasteellisesta tilanteesta. Alueille tehdyillä työsuojelutarkastuksilla työntekijät kertoivat Linnan kotihoidon kanssa yhteneviä kokemuksia työn kuormitustekijöistä. Lisäksi tarkastusten jälkeen minuun on otettu yhteyttä muilta kotihoidon alueilta, joilla koetaan samanlaista

4.5.2018

haitallista työkuormitusta. Yhtenevillä kuormitustekijöillä tarkoitan sitä, että asiakkaille Pegasos-järjestelmään kirjatun hoitosuunnitelman mukaisia työtehtäviä ei ole säännöllisesti mahdollista tehdä, koska asiakkaan luona ei ole mahdollista olla hoitosuunnitelmaan suunniteltua aikaa. Tilannetta heikentää se, että työvuoron alkuperäiseen suunnitelmaan lisätään säännöllisesti viikoittain useita asiakaskäyntejä. Erityisen suurena kuormittuminen näyttäytyi tuomiokirkon, Halisen ja Perno-Pansion alueilla, mutta sama asia tuli keskustelussa esiin kaikilla tarkastuksilla. Tarkastusten ulkopuolelta olen saanut yhteydenottoja mm. Pääskylvuoren alueella koetusta haitallisesta kuormituksesta.

Tarkastuksella saamani käsityksen mukaan haitallinen ja myös sairaspöissaolojen riskiä lisäävä työkuormitus syntyy osittain siitä, että työntekijä joutuu aikapuutteen vuoksi valitsemaan, mitä hoitosuunnitelmaan kirjatusta työtehtävistä asiakaskäynnillä jätetään tekemättä. Osittain kuormitus syntyy siitä, että työssä on koko ajan niin kiire, että työn tekeminen normaalilla ripeällä työtahdilla ei riitä. Tarkastuksella tulini myös sellaiseen käsitykseen, että taloudellisten kustannusten säästämiseksi kotihoidon työntekijäresursseja ei ole alunperinkään mitoitettu siten, että kaikki asiakkaiden hoitosuunnitelmien mukaiset työtehtävät, siirtymät kohteiden välillä ja lakisääteiset tauot toteutuvat kaikissa työvuoroissa, erityisesti viikonloppuisin.

Myös työnantajan seurantajärjestelmässä oli minulle tarkastajana syntyneen käsityksen mukaan puutteita. Tarkastusajankohtana järjestelmä kertoi luotettavasti, että asiakkaan luona oli käyty, mutta ei sitä, mitä työsuorituksia ja hoitotoimia asiakkaalle oli tehty eikä sitä, mikä oli asiakkaan kotona vietetyn työajan kesto. Käsitykseni mukaan tähän oli syynä puutteellinen ohjeistus ja eriävät kirjaamiskäytännöt. Kirjaus voitiin tehdä asiakkaan kotona, matkalla seuraavaan kohteeseen tai toimistolla. Oli myös epäselvyyttä siitä, milloin kirjausaika huomioitiin osaksi asiakaskäyntiaikaa. Mikäli kirjaukseen ei ollut työaikaa, kirjaus saattoi jäädä keskeneräiseksi. Tämän seurauksena työnantaja ei myöskään tosiasiallisesti seurannut sitä, toteutuiko työntekijän tauko työpäivän aikana ja oliko tauko järjestynyt siten, että sen aikana palautui työn fyysisestä ja psykososiaalisesta kuormituksesta. Oli myös mahdollista, että kirjauksia tehtiin kadulla kohteiden välillä siirryttäessä, mikä lisää liikennetapaturman riskiä.

Työnantajan tulee kartoittaa työn kuormitustekijät. Kuormitustekijät kartoitettuaan työnantajan on ryhdyttävä toimenpiteisiin haitallisten psykososiaalisten kuormitustekijöiden poistamiseksi tai niiden aiheuttaman vaaran välttämiseksi tai vähentämiseksi. Työnantajan on huolehdittava, että toimenpiteet kohdistuvat ensisijaisesti haitallista kuormitusta aiheuttaviin tekijöihin.

Työnantajan tulee valita, mitoitaa ja toteuttaa työolosuhteiden parantamiseksi tarvittavat toimenpiteet. Toimenpiteitä suunniteltaessaan työnantajan pitää huomioida, että asiakkaalle sosiaalihuollon palveluna laaditun kotihoidon palvelusuunnitelman toteuttamisessa ei ole mahdollista joustaa supistamalla suunnitelmassa sovittua palvelua.

Työnantajan on ryhdyttävä toimenpiteisiin kehotuksen noudattamiseksi. Asian on oltava kunnossa 31.8.2018.

Työturvallisuuslaki (738/2002) 8 §, 24 §

4.5.2018

1.4 Väkivallan uhka

Kotihoidon alueille tehdyillä tarkastuksilla havaitsin, että työssä koetaan väkivallan uhkaa. Tapauskohtaisesti työnantaja oli toiminut akuutin väkivallan uhan tilanteissa työntekijän turvallisuuden varmistamiseksi mm. järjestämällä pareittain työskentelyn ja vartijapalvelun. Työnantajalta puuttui kuitenkin järjestelmällinen toimintamalli väkivallan uhkatilanteiden tunnistamiseen, ehkäisyyn ja läheltä piti -tilanteiden käsittelyyn.

Työnantajan on huolehdittava, että väkivaltaan tai sen uhkaan liittyvät haitat ja vaarat poistetaan tai tarvittaviin toimenpiteisiin ryhdytään väkivallan ehkäisemiseksi. Työnantajan on huolehdittava, että työssä, jossa on ilmeinen väkivallan uhka, on tarvittavat asianmukaiset turvallisuusjärjestelyt tai -laitteet sekä mahdollisuus avun hälyttämiseen. Työntekijät on perehdytettävä turvallisiin työtapoihin väkivaltilanteiden ehkäisemiseksi ja heille on annettava riittävästi opetusta ja ohjausta väkivallan uhan hallitsemiseksi. Työnantajan on laadittava menettelytapaohjeet väkivalta- ja uhkatilanteiden varalle työssä, jossa on ilmeinen väkivallan uhka. Työnantajan on ryhdyttävä toimenpiteisiin kehotuksen noudattamiseksi. Asian on oltava kunnossa 31.8.2018.

Työturvallisuuslaki (738/2002) 14 §, 27 §

1.5 Fyysinen kuormitus

Kotihoidon työssä toistuu päivittäin samantyyppisiä työtehtäviä, joissa työntekijät joutuvat työskentelemään fyysisesti kuormittavissa työasunnoissa. Kuormitusta lisää kodin olosuhteet, erityisesti matala työskentelykorkeus hoitotoimenpiteitä tehtäessä sekä wc- ja peseytymistilojen soveltumattomuus liikuntakyvyltään rajoitteisen asiakkaan avustamiseen. Työstä puuttuu järjestelmällinen fyysisen kuormituksen vaarojen arviointi ja kodin olosuhteiden järjestely sellaiseksi, että kaikki toimet haitallisen fyysisen kuormituksen vähentämiseksi toteutetaan.

Työnantajan on selvitettävä ja arvioitava fyysisen kuormituksen (muun muassa käsin tehtävät nostot ja siirrot, toistotyö ja huonot työasennot) aiheuttamat vaarat ja ryhdyttävä toimenpiteisiin työntekijöille aiheutuvien terveydellisten haittojen ehkäisemiseksi. Tarvittaessa työnantajan tulee käyttää fyysisen kuormituksen arviointiin ja vähentämiseen työterveyshuollon asiantuntijoita siten kuin siitä erikseen säädetään.

Työnantajan pitää varmistaa, että haitallista fyysistä kuormitusta ehkäisevät toimet toteutuvat jokaisessa kotipalvelun asiakaskohteessa suunnitellulla tavalla.

Työnantajan on ryhdyttävä toimenpiteisiin kehotuksen noudattamiseksi. Asian on oltava kunnossa 31.8.2018.

Työturvallisuuslaki (738/2002) 10 §, 24 §

Valtioneuvoston päätös käsin tehtävistä nostoista ja siirroista työssä (1409/1993) 2 §, 3 §

4.5.2018

2 Muut käsitellyt asiat

Tarkastuksella käsiteltiin lisäksi seuraavia asioita: työnantajan yleiset velvollisuudet ja työpaikan edustajien esille tuomat asiat.

Tarkastus ei kattanut kaikkia työpaikan toimintoja, joten työpaikalle on voinut jäädä puutteita tai epäkohtia, joita tarkastaja ei ole havainnut. Tehty tarkastus ei poista työnantajan vastuuta lainsäädännön asettamista velvoitteista. Kotihoitoon kohdistuneilla tarkastuksilla käytettiin tukena työsuojeluhallinnon Valmeri-kyselyä, joka kertoo työntekijöiden käsityksestä työnsä kuormittavuudesta kyselyn ajankohtana. Kyselyn tulokset tukivat havaintojani ja ne ovat työnantajan tiedossa.

Tarkastuksella läsnä olleilla oli mahdollisuus esittää käsityksensä tarkastuksella esille tulleista asioista ja tekemistään havainnoista. Tarkastuksella todettiin käsitykseni mukaan yhteisymmärryksessä, että kotihoidossa on käytettävissä olevin keinoin pyritty kehittämään palvelua ja työntekijöiden työolosuhdetta, mutta tästä huolimatta toiminnan suunnittelussa ja järjestelyssä on edelleen korjattavaa. Muutoin läsnä olleilla ei ollut huomautettavaa. Työnantajan tulee esittää selvitykset annettuihin kehotuksiin määräajan päätyttyä syyskuussa 2018 toimitettavalla työsuojelutarkastuksella.

Valvontatoimenpiteiden merkitys on selostettu tarkastuskertomuksen liitteessä.

Tarkastaja



Marja Tereska

Liite Valvontatoimenpiteiden merkitys

Jakelu Turun kaupunki
Työsuojelupäällikkö Caj Karlsson, Turun kaupunki
Työsuojeluvaltuutettu Minna Kottonen, Turun kaupunki
Työsuojeluvaltuutettu Maarit Kylänpää-Kurki, Turun kaupunki
Palvelupäällikkö pohjoinen kotihoito Leena Rinne, Turun kaupunki
Avopalvelujen johtaja Anne Vuorinen
Palveluohjauksen päällikkö Eira Helin
Vs. palvelupäällikkö eteläinen kotihoito Anne Ojanto

Tiedoksi Sosiaalihuollon ylitarkastaja Nina Siro-Södergård, LSAPI peruspalvelut,
oikeusturva ja luvat -vastuualue
Työterveyshuolto

LIITE VALVONTATOIMENPITEIDEN MERKITYS

Väliaikaisen käyttökiellon merkitys

Väliaikainen käyttökielto on annettu asiasta, jossa on välitön hengen tai terveyden menettämisen vaara. Väliaikaista käyttökieltoa on heti noudatettava. Työsuojelutarkastaja saattaa väliaikaisen käyttökiellon työsuojeluviranomaisen käsiteltäväksi. Käyttökielto raukeaa itsestään tarvittavien toimenpiteiden tultua suoritettua.

Toimintaohjeen merkitys

Toimintaohje on annettu asiasta, jonka tarkastaja on havainnut lainsäädännön vastaiseksi. Toimintaohjeen noudattamatta jättäminen voi johtaa siten kuin työsuojelun valvontalaissa (44/2006) 13 § 3. mom. säädetään tarkastajan antamaan kehotukseen ja/tai työsuojeluviranomaisen velvoittavaan päätökseen. Työsuojeluviranomainen voi määrätä velvoitteen tehosteeksi uhkasakon, teettämis- tai keskeyttämisuhan.

Kehotuksen merkitys

Kehotus on annettu asiasta, jonka tarkastaja on havainnut lainsäädännön vastaiseksi ja josta aiheutuva vaara tai haitta on vähäistä suurempi. Kehotuksen noudattamatta jättäminen asetetun määräajan kuluessa, voi johtaa työsuojeluviranomaisen velvoittavaan päätökseen. Työsuojeluviranomainen voi määrätä velvoitteen tehosteeksi uhkasakon, teettämis- tai keskeyttämisuhan.

Ilmoitukset muille viranomaisille

Työsuojeluviranomaisella on velvollisuus tehdä poliisille ilmoitus, jos on todennäköisiä perusteita epäillä, että on tehty työsuojeluviranomaisen valvottavana olevassa laissa tai rikoslain (39/1889) 47 luvussa rangaistavaksi säädetty teko. Ilmoitus voidaan kuitenkin jättää tekemättä, jos tekoa on pidettävä olosuhteet huomioon ottaen vähäisenä eikä yleinen etu vaadi ilmoituksen tekemistä.

Laki työsuojelun valvonnasta ja työpaikan työsuojeluyhteistoiminnasta (44/2006) 13 §, 14 §, 16 § ja 50 §